

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Елена Викторовна Стоянова, ФХН,
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, гр. Шумен.

ОТНОСНО: оценка на документацията на гл. ас. д-р Ирена Димитрова Петрова, представена за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по руски език), обнародван в Държавен вестник, бр. 111/31.12.2020 г.

1. Основание за написване на рецензията е заповед № РД-16-018/26.02.2021 г. на Ректора на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ за провеждане на конкурс за доцент на основание обява в ДВ, бр. 111/31.12.2020 г., в съответствие с чл. 69, ал.1 и ал.2 от Правилника за развитие на академичния състав в ШУ и чл. 25 от Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Единствен кандидат в конкурса за „доцент“ е гл. ас. д-р Ирена Димитрова Петрова от Катедра „Руски език“ при Факултета по хуманитарни науки в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

2. Кратки данни за кандидата

Ирена Димитрова Петрова е щатен преподавател в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ от 1996 година. Заемала е последователно академичните длъжности „асистент“ (1996–2003), ст. асистент (2003–2008) и главен асистент (от 2008 до момента). Има завършено висше образование (магистър) по специалност Руска филология

(1984–1989 г.) в Кубанския държавен университет, гр. Краснодар. През 2015 година е защитила дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ на тема *„Словообразователният компонент в обучението по лексика на студентите русисти“*.

Кандидатката непрекъснато повишава професионалната си квалификация чрез участия в краткосрочни квалификационни курсове у нас и в чужбина (6) и в различни форми за придобиване на допълнителни знания и компетенции (18). Реализира се и като преводач (има съответна квалификация на заклет преводач, а също така и публикувани преводи – 3).

3. Данни за научната продукция на кандидата

Научните интереси на д-р Ирена Димитрова Петрова са в областта на лингвистиката и методиката на преподаване на руски език като чужд. Общата научна продукция е 38 публикации (2 монографии, 2 студии, 1 учебник (в съавторство), 2 учебни помагала (в съавторство), 3 статии в сборници, 9 статии в списания, 19 публикувани доклади от различни научни форуми (от тях 1 доклад е в съавторство)). 7 публикации вече са отчетени във връзка с процедурата за научната и образователната степен „доктор“.

Представените от кандидата за оценка и рецензия трудове и публикации са в направлението на обявения конкурс – 22 публикации, както следва:

- 1 монография (хабилитационен труд);
- 1 монография (издаден дисертационен труд);
- 20 статии и доклади по хабилитационната процедура: 1 – студия (публикувана в реферирано във вторични източници списание с научно рецензиране); 19 – статии (6 статии - в реферирани във вторични източници списания; 2 статии – в нереферирани сборници; 11 публикувани

доклади: 6 доклада от международни научни конференции в чужбина и 5 – от международни научни конференции в България).

Продукцията, която не подлежи на експертна оценка включва докторската дисертация на гл. ас. д-р Ирена Димитрова Петрова на тема „Словообразователният компонент в обучението по лексика на студентите русисти“, която носи 50 точки в съответствие с наукометричните показатели и минималните изисквания на НАЦИД. Дисертацията е издадена през 2020 г. като монография със същото название „Словообразователният компонент в обучението по лексика на студентите русисти“.

Количествените показатели на преподавателската и научноизследователската дейност на кандидата в конкурса отговарят на задължителното условие за изпълнение на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ (чл. 26) за заемане на академичната длъжност „доцент“.

4. Оценка на научните и практико-приложните резултати и приноси на представената за участие в конкурса научна продукция

Монографията (290 стр.) е със заглавие „*Лингвистические и методические аспекты русского языка как иностранного для специальных целей (на материале терминологической системы косметологии и косметики)*“, публикувана е през 2021 г., има интердисциплинарен характер и е посветена на изследването на метаезика на козметологията и козметиката, методическите и лексикографските аспекти на неговото описание и преподаване. Проблематиката е много актуална с оглед на активизацията на приложния вектор в развитието на съвременната наука в контекста на бързите технологични промени.

Монографията е организирана в 3 основни глави, увод, заключение и 3 приложения (във вид на разработени комплекси упражнения за работа върху терминологичния апарат на тази област; разработки на занятия по определени теми при преподаване на специализиран език, а също така и фрагмент на терминологично–тематичен речник). Прилага се и списък с богата библиография от над 300 заглавия, която включва освен основната литература и речници, библиография по специалната сфера и нормативни документи.

Работата е изпълнена в междудисциплинарен аспект при застъпване на лингвистичната и методическата наука и професионалната сфера на козметологията и козметиката. Абсолютно е оправдано структурирането на монографичния труд в три глави – лингвистичният материал дава изход към методическата обосновка на лексикографската практика и преподаване на руски език като чужд. Изразявам надежда, че впоследствие тематичният речник и учебното помагало по специализиран език, които са фрагментарно представени в Приложението, ще бъдат издадени.

Първата глава (стр. 22–66) е озаглавена *„Лингвистически основи обучения терминологии козметологии и косметики“*. Тук се изясняват основните понятия на метаезика в областта на терминологичната наука, обръща се внимание на системността на терминологията и хипонимичните връзки на термините в дадената терминосистема. И. Петрова представя анализ на формалната страна на термините (структурната им класификация), описва продуктивните модели за образуване на термините от сферата на козметологията и козметиката, начините за формиране на тази терминология, както и използваните средства за номинация. Много са интересни наблюденията на д-р Петрова върху словообразователните модели.

Втората глава (стр. 67–117) *„Методическая концепция терминологического словаря языка козметологии и косметики“* е

посветена на лексикографското описание на терминологичните единици от сферата на козметологията, в нея се определят съдържателните и структурните параметри на учебния тематичен речник (силабус). Напълно е оправдано втората глава да бъде посветена на този проблем, който представлява много важна част от учебния процес.

В третата глава (стр. 118–170) *„Методически алгоритъм на обучение на рускому език за иностранным за специални цели на материале терминологии сферы косметологии и косметики“* се разглеждат методическите аспекти на обучението по руски език като чужд в контекста на езика на козметологията и козметиката.

Като цяло монографичният труд на д-р И. Петрова определено има своите достойнства и е принос за методическата и лингвистичната наука в сферата на козметологичната терминология. Монографията представлява интерес за езиковеди, терминолози, както и за методисти, а също така и за специалисти в областта на козметологията и козметиката, изучаващи руски език. По-нататъшното издаване на тематичния речник и учебното помагало по специализиран език би имало важно значение за обучението по руски език на студенти и специалисти по време на краткосрочни курсове. Другите публикации на И. Петрова представляват отделни фрагменти в областта на методиката и лингвистиката. Някои от тях по-разгърнато са представени в текста на монографията.

Теоретичната подготовка и научните разработки на д-р И. Петрова спомагат за осъществяване на пряката ѝ дейност – преподаването на руски език и методика на обучението по руски език. Следва да се отбележи редакторската (8) и преводаческата ѝ дейност, участието ѝ в извънаудиторни дейности със студенти, воденето на курсове за учители по руски език, курс за специалисти в сферата на козметологията и козметиката и езиков курс за деца.

Представената за рецензиране научна продукция несъмнено има научни и научно-приложни приноси. Трудовете на И. Петрова са познати в България. За това свидетелства списъкът на цитиранията: в монографични трудове и колективни томове с научно рецензиране – 3; цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране – 15. Има апробация на научните разработки чрез участие в международни научни форуми в чужбина (6) и България (5).

Теоретичните разработки пряко се прилагат в процеса на подготовка на специалисти в областта на руския език и методиката на преподаването му. Издадените учебни помагала по руски език и методика се използват в учебния процес и са резултат на дългогодишната преподавателска и научноизследователска дейност на кандидатката.

5. Критически бележки и препоръки

Безспорни са приносните моменти в монографичния труд, но бих искала да изкажа някои критични бележки и препоръки, които смятам, че ако се вземат под внимание ще подобрят труда в следващите му издания. Бележките имат структурен и езиков характер. Фиксират се стилистични грешки и неточности (стр. 9, 13, 18, *словообразовательные модели образования....* стр. 5, 49 и др.). При цитиране в текста се среща отсъствието на страници (стр.51), инициали на изследвателите (стр.51), пунктуационни знаци (стр.10, 11, 12, 16, 17, 18, 60, 75 и др.). Примерите (стр. 60–62) не са съвсем точна илюстрация на типовете метафори (антропоморфна, природоморфна, социоморфна и артефактна). При наличието в структурата на параграфа 1.3.2. (стр.47) не е логично последващото структуриране на текста 1.3.3. и 1.3.3.1., т.к. тези раздели са част от 1.2.3.

6. Заключение

На основание на гореизложеното, смятам, че кандидатът по обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ – гл. ас. д-р Ирена Димитрова Петрова, отговаря напълно на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитието на академичния състав на ШУ „Епископ Константин Преславски“. Въз основа на представените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, предлагам на научното жури да гласува положително за заемане от гл.ас. д-р Ирена Димитрова Петрова на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по руски език).

20.04.2021

гр. Шумен

Изготвил рецензията:

проф. д-р Е. Стоянова